

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียน
เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD
กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา

COMPARISON OF LEARNING ACHIEVEMENT AND ATTITUDE TOWARDS
THE TOPIC OF BUDDHIST DOCTRINES, OF MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS
USING STAD COOPERATIVE LEARNING
METHOD AND TRISIKHA APPROACH

นพรัตน์ ศรีมาตร/ NOPPARAT SRIMAT¹
ปราโมทย์ จันทรเรือง/ PRAMOTE CHANRUEANG²
สันติ แสงสุก/ SANTI SHANGSUK³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา 4) เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD 2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา 3) แบบทดสอบ

¹นักศึกษาริฎฎาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

²รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

³อาจารย์ ดร. อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบวัดเจตคติต่อการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือ ด้วยเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) เจตคติต่อการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD วิธีสอนแบบไตรสิกขา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน

ABSTRACT

The purpose of this research were to compare: 1) students' learning achievement before and after learning the topic of Buddhist doctrines through STAD cooperative learning method; 2) students' learning achievement before and after learning the topic of Buddhist doctrines through Trisikha approach; 3) students' learning achievement after learning the topic of Buddhist doctrines through STAD cooperative learning method and through Trisikha approach; and 4) the students' attitude towards the learning through STAD cooperative learning method and through Trisikha approach. The sample, derived by simple random sampling, was 100 Matthayomsuksa 3 students from Kannasoot Suksalai School, Suphan Buri Province during the second semester of academic year 2012. The research instruments were 1) lesson plans based on STAD cooperative learning method, 2) lesson plans based on Trisikha Approach, 3) learning achievement tests, and attitude tests towards the learning. The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test.

The results were as follows: 1) The students' achievement after learning the topic of Buddhist doctrines through STAD cooperative learning method was higher than that of

before with a statistical significance at .05. 2) The students' achievement after learning the topic of Buddhist doctrines through Trisikha Approach was higher than that of before with a statistical significance at .05. 3) The students' learning achievement after learning through STAD cooperative learning method was different from learning through Trisikha Approach with a statistical significance at.05. 4) The students had different attitude towards the learning through STAD cooperative learning method and the learning through Trisikha Approach with a statistical significance at .05.

Keywords: cooperative learning model, STAD technique, Trisikha Approach, learning achievement, learning attitude

บทนำ

การที่ประเทศไทยจะมีความเจริญก้าวหน้าและยั่งยืน จะต้องมีการพัฒนาหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ (human resource) เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม ปัจจุบัน ภายใต้อิทธิพลแห่งการเรียนรู้และพื้นฐานของข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน ส่งผลให้เกิดกระแสปฏิรูปการศึกษาขึ้น โดยนำคุณภาพผู้เรียนมาเป็นประเด็นสำคัญในการอภิปรายทุกเวทีการศึกษา และต่างเห็นพ้องกันในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ฉรินธรรนามวรรณ, 2548: 1) และในการพัฒนาด้านการศึกษานั้นต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมที่มีปัญหาคุณธรรมซับซ้อน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและเป็นคนที่มีความสุขนั้น จะต้องเริ่มจากการแก้ไขพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นอันดับแรกก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ ทั้งปวง การแก้ไขพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งมีลักษณะนิสัยเฉพาะตัวจะเป็นไปได้ยาก หากดำเนินการเฉพาะที่โรงเรียน จำเป็นต้องได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาร่วมกัน แก้ไขพฤติกรรมดังกล่าว การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กในระดับขั้นพื้นฐาน เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก ท่ามกลางความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจของทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้สถานศึกษาได้มีการจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้

เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ การเรียนรู้ในโลกปัจจุบันนี้ผู้เรียนต้องสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ เมื่ออยู่ในสังคมต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นหลักสำคัญจึงจะพาชีวิตประสบผลสำเร็จ เป็นสุขอย่างแท้จริง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ได้วางแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เน้นความสำคัญด้านความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการประเมินผู้เรียนจากการพัฒนาการเรียนของผู้เรียนด้านความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ (ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ, 2548: 35)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย คนไทยนับถือพระพุทธศาสนามาเป็นเวลานานนับพันปี ดังนั้น วิถีชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมของชาติ จึงล้วนเกี่ยวพันและสืบเนื่องมาจากศาสนาทั้งสิ้นซึ่งรวมไปถึงความเชื่อ ค่านิยม และความเป็นอยู่ของคนไทยที่แยกไม่ออกจากพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ไทยทุกยุคทุกสมัยทรงเป็นชาวพุทธที่ดี ทรงประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางดำเนินชีวิตและเป็นหลักในการปกครองประเทศ พระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมเป็นเลือดเนื้อของประชาชนไทย จนกลายเป็นวิถีชีวิตและคุณลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (วิทย์ วิศทเวทย์, 2550: 1) ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนหนึ่งนำมาซึ่งความสะดวกสบายและปัญหาสังคมได้ส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะปัญหาที่เป็นความต้องการทางด้านร่างกายของมนุษย์ วิทยาศาสตร์ แม้จะตอบปัญหาและนำความสะดวกสบายมาสู่สังคมมนุษย์ แต่ก็มาพร้อมกับปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งเพิ่มความเห็นแก่ตัวที่มุ่งแสวงหาวัตถุบริโภคนิยมละเลยคุณธรรม ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย ปัญหาต่างๆ ในสังคมสามารถแก้ไขได้ด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หากนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและปัญหานั้น ๆ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ประสบปัญหานักเรียนขาดความสนใจในการเรียน ขาดความกระตือรือร้น ขาดทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเห็นวิชาพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ใช่วิชาหลักที่ทำให้นักเรียนสามารถสอบแข่งขันเพื่อเรียนต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น เพื่อให้ได้งานทำที่ดีในอนาคต จากการประเมินคุณภาพของนักเรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2554 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนในสาระพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ คือมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.71 หากพิจารณาเนื้อหา พบว่าเนื้อหาเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 53.33

จากสภาพปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น ทำให้หลายฝ่ายเร่งพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา กำหนดให้มีการศึกษาค้นคว้าด้านการเรียนการสอนจริยศึกษา เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อให้การเรียนการสอน

รายวิชา พระพุทธศาสนา ศาstraศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูต้องจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลาย ซึ่งรูปแบบการสอนในพระพุทธศาสนามีหลายวิธี วิธีหนึ่งที่คุณวิจัยเห็นว่ามีเหมาะสม คือใช้วิธีสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม และ จริยธรรม ซึ่ง ทิศนา แชมมณี (2550: 266) กล่าวถึงการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ว่าเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4-5 คน มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ในสัดส่วน 1 : 2 : 1 โดยคนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า กระทั่งคนที่อ่อนเกิดความเข้าใจอย่างแม่นยำ สมาชิกแต่ละคนจะต้องร่วมมือกันช่วยเหลือกันทำงาน เมื่อทดสอบย่อยต้องทำด้วยตัวเองไม่มีการช่วยเหลือกันแต่แต่ละคนต้องทำคะแนนให้มากที่สุดเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ให้ได้รับการยกย่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา อุปสาร (2547: 134) การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยกิจกรรม STAD เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เกิดจากการผสมผสานเนื้อหาสาระต่าง ๆ กับทักษะการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ มีการช่วยเหลือกันทำให้ผลการเรียนรู้นักเรียนดีขึ้น และได้ฝึกพัฒนาทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เปรียบเทียบกับวิธีสอนแบบไตรสิกขา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

วัตถุประสงค์

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือ ด้วยเทคนิค STAD ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา และ 4) เจตคติต่อการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา

วิธีดำเนินการ

1. **ขอบเขตของเนื้อหา** วิชาพระพุทธศาสนา รหัส ส33112 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในมาตรฐาน ส 1.1 ตัวชี้วัดที่ 6 และ 7 ประกอบด้วย 5 เรื่อง ได้แก่ 1) อริยสัจ 4 2) ชันถ์ 5 3) มรรค 8 4) สปัจริยธรรม 7 และ 5) บุญกิริยาวัตถุ 10

2. **ระยะเวลา** ระยะเวลาในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ทำการทดลอง 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ รวม 15 ชั่วโมง

3. **กลุ่มตัวอย่าง** นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) กลุ่มทดลองที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/9 จำนวน 50 คน สอนโดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 จำนวน 50 คน สอนโดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา

4. ตัวแปร

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีสอน 2 วิธี คือ วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนระหว่างแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา แตกต่างกัน

4. เจตคติต่อการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD จำนวน 5 แผน โดยมีความสอดคล้องและความเหมาะสมเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ
2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา จำนวน 5 แผน โดยมีความสอดคล้องและความเหมาะสมเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.829
4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.991

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการสอนกลุ่มทดลองที่ 1 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD จำนวน 5 แผน กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา จำนวน 5 แผน แล้วปฏิบัติตามลำดับดังนี้

1. แจ้งให้นักเรียนทราบและทำความเข้าใจกับการจัดการเรียนรู้ถึงวิธีการจัดการเรียนรู้บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียนและวิธีการวัดผลประเมินผล การเรียนในครั้งนี้
2. ดำเนินการสอบก่อนเรียน (pre-test) กับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันทั้งสองกลุ่ม
3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนตามแผนจัดการการเรียนรู้ทั้งสองกลุ่มใช้เนื้อหาเดียวกัน และระยะเวลาในการสอนเท่ากัน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 5 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง ใช้เวลาเรียน 15 ชั่วโมง
4. เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการตามที่กำหนดไว้แล้วทำการทดสอบหลังเรียน (post - test) กับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน
5. ผู้วิจัยดำเนินการให้นักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม ทำแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นแบบวัดเจตคติชุดเดียวกันทั้งสองกลุ่ม
6. นำกระดาษคำตอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

ผลการสอบ	n	\bar{x}	S.D.	t	P-value
ก่อนเรียน	50	11.42	2.24		
หลังเรียน	50	24.88	1.77	51.04*	.000

* $P < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา ก่อนเรียนและหลังเรียน รายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการสอบ	n	\bar{x}	S.D.	t	P-value
ก่อนเรียน	50	10.98	1.85		
หลังเรียน	50	23.50	1.74	43.99*	.000

* $P < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา รายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา

กลุ่มที่เรียน	n	\bar{x}	S.D.	t	P-value
วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD	50	24.88	1.77		
วิธีสอนแบบไตรสิกขา	50	23.50	1.74	4.430*	.000

* $P < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา คะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบไตรสิกขา

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างกลุ่มวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา รายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา

กลุ่มที่เรียน	n	\bar{x}	S.D.	t	P-value
วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD	50	4.76	1.51		
วิธีสอนแบบไตรสิกขา	50	4.50	1.67	19.364*	.000

* $P < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่าเจตคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เป็นการเรียนที่ให้นักเรียนจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยให้นักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันในการแสวงหาความรู้ใหม่ นักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเองตลอดเวลา รวมถึงมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดประกอบกับการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนร่วมกันส่งผลให้การเรียนรู้มีการพัฒนาขึ้น นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้นจึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสลาวิน (Slavin, 1995: 4) ที่กล่าวว่า การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เป็นต้นแบบการสอนที่ครบวงจร ผู้เรียนเรียนรู้ได้โดยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 – 5 คน เน้นให้มีการแบ่งงานกันทำ ช่วยเหลือกันในการทำงาน ครูทำการทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำคะแนนแต่ละคนมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม มีการประกาศคะแนน กลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่กำหนดก็จะมีรางวัลให้ วิธีสอนด้วยเทคนิค STAD เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็น มีเหตุผล ได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่มเพื่อเป็นแนวคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ตลอดจนเพื่อจะเรียนรู้และรับผิดชอบงานของตนเองโดยมุ่งเน้นผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่มในการเรียนโดยมีสิ่งที่จะต้องคำนึง 3 ประการ คือ 1) รางวัลของกลุ่ม 2) ผลความรับผิดชอบของบุคคล 3) โอกาสความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกิริยา ปัทมทอง (2552: 88) ที่เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือตามวิธี STAD กับที่เรียนรู้แบบ 4 MAT ผลการวิจัยพบว่ามีความเข้าใจในการอ่านและความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทย

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือตามวิธี STAD หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับซุยานโต (Suyanto, 1999: 3766-A) พบว่าผลการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน สูงกว่านักเรียน ที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสุพรรณิ มีภูเวียง (2550: 64) พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แผนการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับสุวรรณาริ ศรีขลา (2551: 102-103) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เรื่อง การอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับอาร์มสตรอง (Armstrong, 2003: 405-A) ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัดกลุ่มนักเรียนโดยยึดเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเป็นทีม (STAD) กับการสอนแบบดั้งเดิมโดยใช้ตำราเรียนโดยการอธิบาย การบรรยาย เอกสารประกอบการเรียน พบว่าการเรียนแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียนมากควรนำไปใช้ในการสอนให้เหมาะสมในการจัดตารางเรียนแบบเน้นบล็อกเวลา และสอดคล้องกับฟาร์โลว์ (Farlow, 2004: 395) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างชุมชนชั้นเรียนและการใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้แบบร่วมมือกันของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้น และนักเรียนเรียนรู้ได้ดีรวมทั้งสามารถแสดงการตอบสนองที่ดีขึ้นด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุดใจ พงษ์เพ็ญจันทร์ (2547: 38) กล่าวว่าการจัดการเรียนแบบร่วมมือกันด้วยเทคนิค STAD เป็นการเรียนเป็นทีมที่ผสมความรู้ความสามารถ ผู้เรียนมีความสนุกสนาน มีปฏิสัมพันธ์หรือได้รับรางวัลสำหรับทีมที่สามารถทำคะแนนมากกว่าฐานของตน และสอดคล้องกับชวลิต ชูกำแพง (2551: 74) กล่าวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD ไว้ว่าเป็นรูปแบบการสอนที่มีการจัดนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยจัดให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน อยู่ร่วมกันในกลุ่มและครูเป็นผู้กำหนดบทเรียนและการทำงานของกลุ่ม โดยครูทำการสอนแล้วให้นักเรียนในกลุ่มทำงานช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยตรวจงานและอธิบายให้เพื่อนเข้าใจถูกต้อง ก่อนนำส่งครู หลังจากนั้นให้นักเรียนทุกคนต่างทำข้อสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน แล้วนำคะแนนที่ได้จากการสอบมาหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนฐานและมีการให้คะแนนกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม เป็นต้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีการสอนแบบไตรสิกขา เป็นกระบวนการศึกษาที่พัฒนามนุษย์ทั้งหลาย ทั้งทางกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา ให้สามารถดำรงและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีสันติ มีอิสรภาพ เน้นการปฏิบัติ ฝึกอบรมตนด้วยหลักของศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของวิลลาพันธ์ อูรบุญนวลชาติ (2549: 4) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสุวลัยพร พันธุ์โยธี (2549: 142) ได้ทำการวิจัยผลการสอนโดยใช้บทเรียนเครือข่ายการสอนด้วยวิธีไตรสิกขา เรื่อง ความหมาย ความจริง คุณค่า และความมุ่งหมายของชีวิตที่มีต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สถาบันพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี พบว่า นักศึกษาที่เรียนปกติด้วยวิธีสอนแบบไตรสิกขา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับอุบล นนทฤทธิ (2553: 53-54) ได้ศึกษาผลการสอนแบบไตรสิกขาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรม ในรายวิชา ส 43102 สาระพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยวิธีสอนแบบไตรสิกขาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด มีการช่วยเหลือกัน มีเหตุผลซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่มเพื่อเป็นแนวคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ทุกคนได้แสดงความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน มีการทดสอบเพื่อให้รางวัลแก่กลุ่มที่มีคะแนนดีขึ้นจากฐานเดิม มีการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอนที่สำคัญคือ การนำเสนอเนื้อหา การจัดทีม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การทดสอบ การให้รางวัล การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีข้อดีหลายประการ เช่น ทำให้ผู้เรียนมีความเอาใจใส่รับผิดชอบ มีทักษะทางสังคม มีทักษะในการแก้ปัญหาที่ดีและเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นต้น

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994: 31-37) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนแบบร่วมมือไว้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทางบวก 2) การมีปฏิสัมพันธ์ส่งเสริมซึ่งกันและกัน 3) ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน 4) การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย 5) กระบวนการกลุ่มที่มีขั้นตอน สรุปได้ว่าองค์ประกอบของการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือสูงกว่าวิธีสอนแบบ

ไตรสิกขา เพราะวิธีสอนแบบไตรสิกขานำมาซึ่งการพัฒนาบุคคลมากกว่าการทำงานเป็นทีม และสอดคล้องกับ อมร โสภณวิเศษฐิ์วงศ์ และกวี อิศริวรรณ (2542: 7) กล่าวว่า ไตรสิกขา คือ ข้อปฏิบัติที่ต้องศึกษา 3 ประการ คือ อธิกศีลศึกษา อธิกจิตศึกษา และอธิปัญญาศึกษา และสอดคล้องกับพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 94 – 95) ให้ความหมายไตรสิกขาไว้ว่า ไตรสิกขา คือ กระบวนการพัฒนาฝึกฝนตามหลักพระพุทธศาสนาที่เชื่อว่ามนุษย์นั้นสามารถฝึกฝนอบรมได้ ดังนั้น การที่จะเป็นคนดีหรือเลวไม่ใช่เรื่องบังเอิญหรือวาสนาใด ๆ หากขึ้นอยู่กับความรู้และการเป็นผู้ได้รับการฝึกอบรม และสอดคล้องกับทิสนา แชมมณี (2544: 161) ได้ประยุกต์หลักไตรสิกขา โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นอธิกศีลศึกษา 2) ขั้นอธิกจิตศึกษา 3) ขั้นอธิกปัญญาศึกษา สรุปได้ว่าการสอนแบบไตรสิกขาเป็นวิธีการสอนที่นำกระบวนการฝึกอบรม พัฒนามนุษย์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประยุกต์เป็นวิธีสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทั้งกาย วาจาใจ มีสติตั้งมั่นสามารถแก้ปัญหาและเกิดปัญญาในตนเองได้ โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำ ในทางที่ถูกที่ควรให้ จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขาที่อ้างอิงมาในเบื้องต้นจะเห็นว่าการสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงกว่าวิธีสอนแบบไตรสิกขาจึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซูยานโต (Suyanto, 1999: 3766-A) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในเขตยอกจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างชั้นเรียนพบว่า นักเรียนเกรด 3 และเกรด 5 ของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนเกรด 3 และเกรด 5 ที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของโจฮันนิง (Johanning, 2000: 151-160) ศึกษาการวิเคราะห์ การเขียนและการทำงานกลุ่มร่วมกัน ของนักเรียนมัธยมศึกษาในการศึกษาวิชาพีชคณิตเบื้องต้น พบว่า การเขียนอธิบายเป็นวิธีหนึ่งที่กระตุ้นนักเรียนเรียนรู้คณิตศาสตร์ สื่อสารความคิดของตน ลงบนกระดาษและถ่ายทอดสู่บุคคลอื่น การเขียนอธิบายก่อนอภิปรายกลุ่ม ทำให้มั่นใจว่านักเรียน ทุกคนมีโอกาสศึกษาด้วยตนเองก่อนที่จะพบครูกับเพื่อน ๆ การเขียนทำให้นักเรียนทุกคนมีโอกาส ศึกษาด้วยตนเองก่อนที่จะพบครูกับเพื่อน ๆ การเขียนทำให้นักเรียนมีความมั่นใจมากขึ้น ในการทำงานกลุ่มโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม ซึ่งบรรยากาศเช่นนี้ นักเรียนจะมีความกระตือรือร้นในการคิดและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วย และสอดคล้อง กับอาร์มสตรอง (Armstrong, 2003: 405 - A) ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบร่วมมือในการจัด กลุ่มนักเรียนโดยยึดเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเป็นทีม (STAD) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า

กับนักเรียน 47 คน ที่เรียนอยู่ในเกรด 12 ที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิมโดยใช้ตำราเรียนโดยการอธิบาย การบรรยาย เอกสารประกอบการเรียน กับการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ จัดกลุ่มโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการสอนทั้งสองแบบนี้มีการวัดผลและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า การเรียนแบบร่วมมือช่วยนักเรียนเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียนมากควรนำไปใช้ในการสอนให้เหมาะสม ในการจัดตารางเรียนแบบเน้นบล็อกเวลา และสอดคล้องกับฟาร์โลว์ (Farlow, 2004: 395) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างชุมชน ชั้นเรียนและการใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้แบบร่วมมือกันของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้น และนักเรียนเรียนรู้ได้โดยรวมทั้งสามารถแสดงการตอบสนองที่ดีขึ้นด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือกันและสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศ สอดคล้องกับภูมิพรธ ทวีชาติ (2549: 91) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และปรีชาเชิงอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องหลักกรรมในพุทธศาสนา ที่ได้รับการสอนแบบไตรสิกขากับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD พบว่านักเรียนที่เรียน เรื่อง หลักกรรมในพุทธศาสนาโดยการสอนแบบไตรสิกขากับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนเรื่องหลักกรรมในพุทธศาสนาโดยการสอนแบบไตรสิกขากับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มีปรีชาเชิงอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสุพรรณิ มีภูเวียง (2550: 64) ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบเทคนิค STAD เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับสุวรรณารี ศรีขลา (2551: 102-103) ได้ศึกษาค้นคว้า เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เรื่อง การอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับกิริยา ปี่ทอง (2552: 88) ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือตามวิธี STAD กับที่เรียนรู้แบบ 4 MAT ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในการอ่านและความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือตามวิธี STAD หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในการอ่านและความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบ 4 MAT หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือตามวิธี STAD สูงกว่าที่เรียนรู้แบบ 4 MAT อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือตามวิธี STAD สูงกว่า

ที่เรียนรู้แบบ 4 MAT อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวรรณิ์ ปิดถาวร (2553: 119) ได้ศึกษาผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบบทเรียนการ์ตูนชุดนิทานคุณธรรมเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4. เจตคติต่อการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบไตรสิกขา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทั้งความสามารถส่วนตัวและความร่วมมือเป็นทีม ประกอบกับนักเรียนมีความรู้สึก ความเชื่อ ความศรัทธา ในวิธีการเรียนแบบไตรสิกขาว่าสามารถทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ในเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้อย่างเข้าใจ สอดคล้องกับแนวคิดของพิชิต ฤทธิจรูญ (2549: 273) ได้กล่าวว่า เจตคติ คือ ความรู้สึก ความเชื่อ ความศรัทธาของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ช่วยกระตุ้น จูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง เช่น สนับสนุน หรือต่อต้าน สอดคล้องกับวารารภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2553: 2) กล่าวว่า เจตคติหรือท่าที ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และแสดงออกมาเป็นรายบุคคลหรือเป็นหมู่เหล่า สอดคล้องกับ โวลแมน (Wolman, 1993: 37 - 39) กล่าวว่า เจตคติคือ ความพร้อมของบุคคลที่แสดงพฤติกรรมออกมา สอดคล้องกับนภาพร กุลเรืองทรัพย์ (2548:22) กล่าวว่า เจตคติคือการแสดงออกถึงความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ และท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ สอดคล้องกับฐานิตยา อมรพลัง (2548: 114-115) กล่าวว่าเจตติมีลักษณะที่สำคัญ เช่น เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง เจตคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน เจตคติเกิดจากการเลียนแบบ เจตคติอาจเกิดขึ้นจากความมีจิตสำนึก เจตติมีลักษณะคงทนถาวร สอดคล้องกับพิชิต ฤทธิจรูญ (2549: 223-224) กล่าวถึงลักษณะของเจตคติว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของคน เจตคติของคนมีความคงเส้นคงวา และไม่สามารถวัดหรือสังเกตเห็นได้โดยตรง สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 241-242) กล่าวว่า เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ประการ คือ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ และ 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ และสอดคล้องกับสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2549: 2) กล่าวว่าเจตติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) องค์ประกอบที่เกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึก 2) องค์ประกอบเกี่ยวกับความนึกคิด 3) องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรม

จากทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD และวิธีสอนแบบไตรสิกขาเกิดจากความรู้สึก ความเชื่อ

ความศรัทธาของนักเรียนจึงมีผลทำให้เจตคติต่อการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศุภชัย บุตรเกษ (2552: 122) เรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมด้วยการอภิปราย กลุ่ม การจัดกิจกรรมแบบอริยสัจ 4 และการจัดกิจกรรมแบบไตรสิกขา พบว่า นักเรียนมีเจตคติ ต่อการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะได้เป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่านักเรียนที่สอนโดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วย เทคนิค STAD มีเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสูงกว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบไตรสิกขา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ในการนำรูปแบบการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนควรปรับให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ และองค์ประกอบอื่น ๆ ให้เหมาะสม

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค STAD อาจมีการปรับระยะเวลา ในการจัดการเรียนรู้โดยมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์ความพร้อมของเด็กได้ตามความเหมาะสม

1.3 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ควรให้ความสนใจ และนำเอาวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนา และวิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะวิธีสอนแบบนี้เป็นเครื่องมือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการนำวิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ไปใช้ร่วมกับ วิธีการสอนรูปแบบอื่น ๆ มีความหลากหลาย

2.2 ควรทำการวิจัยในลักษณะการนำวิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับ การเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ในระดับชั้นเดียวกันหรือต่างระดับชั้น

2.3 ควรทำการวิจัยในลักษณะแบบเดียวกันซ้ำอีกเมื่อเวลาผ่านไปเพื่อที่จะได้ข้อมูล ที่เป็นปัจจุบัน

2.4 ควรมีวิธีการใช้รูปแบบเทคนิค STAD ผสมผสานกับวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นตาม ความเหมาะสมกับเนื้อหา

สรุป

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเจตคติที่มีต่อการเรียน เรื่อง หลักกรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กับวิธีการสอนแบบไตรสิกขา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าวิธีสอนแบบไตรสิกขา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา อุปสาร. (2547). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) เรื่อง ศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิริยา ปัทมทอง. (2552). **การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้แบบร่วมมือตามวิธี STAD กับที่เรียนรู้แบบ 4 MAT.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). **การประเมินผลการเรียนรู้ (Learning Assessment): เอกสารประกอบการสอนประเมินผลการเรียนรู้.** มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฐานิตยา อมรพลัง. (2548). **การพัฒนาแผนการเรียนรู้หลักภาษาไทย เรื่อง ไตรยางค์ ด้วยแบบฝึกทักษะ เกม และเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตนา แหมมณี. (2544). **วิทยาการด้านการคิด.** กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- _____. (2550). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉรินธร นามวรรณ. (2548). **เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีการบริหารและการจัดการสถานศึกษา.** มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภาพร กุลเรืองทรัพย์. (2548). **การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เจตคติต่อการเรียนและการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (รูปแบบที่ 1) กับการสอนแบบเดิม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542. (2546) กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

- พระศุภชัย บุตรเกษ. (2552). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดกิจกรรมด้วยการอภิปรายกลุ่ม การจัดกิจกรรมแบบอริยสัจ 4 และการจัดกิจกรรมแบบไตรสิกขา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชิต ฤทธิจัญญ. (2549). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ฟ้าใส ออฟ เคอร์รี่ส์.
- ภูมิพรรณ ทวีชาติ. (2549). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปรีชาเชิงอารมณ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องหลักธรรมในพุทธศาสนา ที่ได้รับการสอนแบบ ไตรสิกขากับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD). วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลัดดาวรรณ เจริญศักดิ์ศิริ. ประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนตามสภาพจริงในวิชา วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- วรรณิ์ ปัดถาวโร. (2553). ผลการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบบทเรียนการ์ตูนชุดนิทานคุณธรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2553). ธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์. <<http://www.kmutt.ac.th/organization/ssc334/asset.html>> (10 มิถุนายน)
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2550). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม: สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (พิมพ์ ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิลาพัฒน์ อรุณบุญนวลชาติ. (2549). การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุดใจ พงษ์เพ็ญจันทร์. (2547). การพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย กลุ่มร่วมมือ แบบ STAD ประกอบการใช้แบบฝึกทักษะ. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2554). เจตคติที่เกี่ยวข้องกับงาน. <<http://suthep.vier.ac.th/ehapters.doc>> (10 มิถุนายน)

- สุพรรณ มีภูเวียง. (2550). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบเทคนิค STAD กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวรรณวี ศรีขลา. (2551). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ด้วยเทคนิค STAD เรื่อง การอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยเพื่ออาชีพ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวลัยพร พันธุ์โยธี. (2549). ผลการสอนโดยใช้บทเรียนเครือข่ายการสอนด้วยวิธีไตรสิกขา เรื่อง ความหมาย ความจริง คุณค่าและความมุ่งหมายของชีวิตที่มีต่อผลการเรียนรู้ ของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สถาบันพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมร ไสภณวิเชษฐวงศ์, และกวี อิศริวรรณ. (2542) หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 0410 พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- อุบล นนทฤทธิ. (2553). การสอนแบบไตรสิกขาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักกรรม ในรายวิชา ส 43102 สาระพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีธวัชวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Armstrong, J. (2003). Exploring the effects of individual drama therapy with a child diagnosed with learning disabilities: A case study. *Masters Abstracts International*, 41 (4), 884.
- Farlow, A. E. (2004). Creating a fully inclusive classroom community: Utilizing cooperative learning strategies to promote the inclusion of students with special needs. *Masters Abstracts International*, 42 (02), 395.
- Johanning, I. D. (2000, March). An analysis of writing and post writing group collaboration in middle school pre-algebra. *School Science and Mathematics*, 100 (3), 151–160.
- Johnson, D. W. & Johnson, R. T. (1994). *Learning together and alone: Cooperative, competitive and international learning* (4th ed.). Englewood Cliffs NJ: Prentice Hall.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning* (2nd ed.). New York: Simon and Schuster.
- Suyanto, W. (1999). The effects of student team-achievement divisions on mathematics achievement in Yogyakarta Rral Primary Schools. *Dissertation Abstracts International*, 59 (10), 3766-A.
- Wolman, B. B. (1993). *Dictionary of behavioral science*. New York: Van Nostrand Reinhold.